

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
6 martie st. v.
18 martie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 10.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

O frunză 'n vânt.

— Novela de Carmen Sylva. —

(Urmare.)

Elsbetha de câteva ori se și supăra pe ea — strâșnic, mai ales când voia să scape pe Wolfgang de vr'o pedepsă aspră: »Tote pentru cucul, esclama dânsa, afară de el nu mai iubești pe nimeni!«

Isi se resgândi, pentru ce să fie frate-seu un cuc și începă să 'ntrebe cu atențiune de tot felul de paseri și de năravurile lor. »Cucul, respunse învățătorul strguincios, își aședă ouele în cuibul altor paseri: aceea le clocesc și se miră apoi de paserea străină ce trebuie să hrănescă.«

— Și Wolfgang? — gândi Isi și încă tot nu pută să pricepă.

I s'a spus tinerei mame vitrege, cât de curios este a o vedé cu o fată atât de mare. Apoi ea rîse scurt, privi 'n oglindă și dîse: »Nu-i așa, că asta me îmbêtrânește!« De atunci ele mai arare ori se puteau vedé 'mpreună. Și Isi eră veselă, decă nu o chie-mă, nu putea să facă nimenui pe plac și totdeuna eră dojenită. Indispozițiunea ei i se 'mpută totdeuna și tăcerea-i se esplică drept acuzare. Mama ei vitregă avú lipsa de compătimire d'a impută părintelui, că favorita lui este Isi și că copiii dânsului stau mult mai napoi în inima dânsului.

— Vei fi întocmai, ca mamă-ta. — esclama Elsbetha în o scenă de mânie.

— Doriam acêsta, — dîse Isi incet.

— Așă? — strigă Elsbetha, — să-ți spun cum e mamă ta?

— Dânsa e mai bună decăt tine.

Elsbetha rîse de furie: »Mamă ta e o ticălosă!«

— Taci, séu te lovesc, — găfăi Isi, apoi fugi și trênti ușa.

Cu câteva ore mai târziu ea fu chemată la părintele seu.

— Isi, — dîse el, — astăzi ai fost dură cu mamă ta. Trebuie să-i ceri iertare.

Isi tăcú.

— Face-vei asta?

— Ba, tată.

— Așă nu mai poți să fii fiica mea.

Ea suspină: »Nu pot.«

— Séu séu!

— Ah! Dumneđeule! — strigă copila necășită, — nici odată nu pot să fiu a amêndurora?

— Nici odată. — dîse părintele.

Ea începă să bocescă cu hohot, așă nici odată n'a vedut-o încă plângend.

— Dar nu este nici un păcat, decă trebuie să iubesc pe ambii părinți ai mei.

— Calea mea se află între ele, alege!

— Vreusă me duc la mama mea! — șopti fețița par că și ea ș'ar fi spăriat de ceea ce dîse. Inse nu fără Wolfgang.

Tatăl remase mai mult timp în tăcere. La asta nu s'a așteptat. El nu șiea de suferințele și luptele copiilor sei, eră ocupat numai cu Elsbetha.

El nici decăt n'a fost pregătit la respunsul acesta, eră mai mult o amenințare, ca să potă aduce pe Isi la supunere. Și ea urmă a dîce »Da« și pretinse pe frate-seu, singurul ce iubiă cu pasiune în lume. El vedea schinte înaintea ochilor.

— Bine, — dîse el, — vei merge la mamă ta, dar ț-o spun, te vei căi.

Și cu aste o dimise. Ea voi să fugă sus la frate-seu, dar un simț, că acuma pentru prima oră nu mai e pruncă, ci fată mare — în adevăr ea eră de treispredece ani și avea să urmeze o hotărîre neaternă-tore în viața ei și a fratelui seu — i liniști, aprópe i ingreună pașii.

Atunci s'auđi un plâns et slășietor de inimă și Wolfgang fugind pe trepte 'n jos, în brațele ei:

— Animalul teu! Iepurașul teu de casă! Animalul teu! mort! cu totul mort! cu ochi sticlați! L'au prepădit la ușe, pentru că voia să mERGă după tine.

Isi trebui să ședă pe tréptă. Wolfgang aniná de gatul ei: »Ah! Isi, iepurașul nostru de casă!«

La cremile o podidiră și șopti: »Nu plânge, ne ducem la mama, la mama noastră, Wolfgang!«

Wolfgang tăcú de-odată, stetea înaintea ei și priviá atât de serios spre dânsa, par că eră un om bêtrán, care luptă cu grigi.

— Bucură-se-va ea? — dîse el numai.

Cuvêntul acesta i tulbură sângele Isei.

El n'a simțit încă nici o sărutare de mamă iubitoare. Din partea părintelui seu a fost întimpinat numai cu cele mai extreme nepăsări, frățiorii lui îl puteau lovi, bate și necăși și să-i strice lucrurile. El n'avea pe nimeni cine să-i ajute, numai pe surióra lui. Dar nici ea nu putea să spună nimica micuților.

Nici acuma nu le dîse nimica, cu tóte că aceia prepădiră iepurașul ei de casă și acuma cu degetele în gură steteau inholbându-se în giurul ei. Ei vedură pentru prima oră mórtea. Ceea ce putea fi mórte,

pân' atunci nu gândiră. Ei priviau curios, cum sora și fratele plâneau pe favoritul lor și cum îl îngropară 'n grădină și erau buni bucuroși, că n'au fost denunțați și dojeniți. Părintele, ce e dreptul, auzi țipetul lui Wolfgang, dar nu se mai gândi la acela: mama întrebă numai, decă dânsul a bătut animalul? Că iepurașul de casă a murit, eră lucru firesc și un adevărat noroc, că Isa tot nu-l putea lua cu sine.

Câteva zile mai târziu Isa și Wolfgang porniră de acolo pe calea ferată.

— Cât de bine i va păre mamei! — gândi Isi pe tot drumul. Ea credea că-și aduce aminte pre bine de dânsa. Indată-ce inse voiă să-și zugrăvescă trăsăturile feței sale una câte una, portretul devenia tot mai nehotărit și mai palid.

Wolfgang se uită pe ferestă afară și privia casele și câmpiile cum dispăreau, luându-și tot felul de forme curioase, cum sirmele de telegraf se năltau și se coborau, câte odată de tot afund, până când un stâlp nou le nălta erăș sus în aer. Apoi se gândia, ce bine iac păzitorii liniei, cari tot presinteză ca soldații, și decă și dânsul ar puté fi un astfel de păzitor. Tote gândurile aceste inse le ținu el, ca totdeuna, pentru sine și Isa nici nu observă tăcerea lor, căci dânsa nencelat își zugrăvia sosirea lor, cum va sboră 'n brațele mamei sale, cum își va închină capul spre peptul ei, cum se va odihni 'n mâinile ei, ca să pôta în sfârșit plânge după plac.

Ce e dreptul, a auzit, că mamă-sa s'a măritat de nou. Inse ea nu gândia mult la necunoscutul părinte vitreg. Acela nu avea încă nici o față și nici o poziție în inima ei.

Cum ea visă astfel, de odată sosiră. Mumă-sa, tină și frumoasă, stetea de braț cu un bărbat, care nu părea mai bătrân decât dânsa. Ea avea ochilari la ochi și căută din ferestă 'n ferestă și mai de multe ori își trecu cu vederea copiii, când fata sveltă și mărișoră sări din vagon și grăbi spre ea.

Mama o strinse 'n brațe și ținând-o mai departe, exclamă: »Asta e mica mea Isi, cenușeră mea? Ai crescut mare, copilă, și eu caut încă tot o fetiță mică.«

— Cenușeră se numește fetița ta! Ce frumos! — fură primele cuvinte rostite de tatăl vitreg al Isei, care trase de dinapoia sa pe Wolfgang.

— Ș-aice mai vine o surprindere! cine ești tu, micuțule?

— Dora nu Wolfgang? — strigă mama. Tu ești Wolfgang? De tine nici n'a fost vorbă.

Ea-l sărută rece și confusă și privi cu sfielă spre bărbatul ei, care se jucă cu barba sa.

Isa gândi la fața hațjocoritore a Elsbethei, când duse: »Și Wolfgang se va alătură gratuit.«

În clipita aceea băiatul își ridică ochii și Isa vădu o asemănare netăgăduită între bărbatul acela colo și între frate-seu, numai o clipită. Dar i fu destul atâta: i se lumină o ghicitore deschisă, enigma copilăriei sale. Umbra, norul întunecos s'a luminat prin fulgerul acela, așa încât inima și ochii i sângerău și bucuroși se 'ntorcea. O apucă o ameteală și eră p'aci să cadă, decă tatăl seu vitreg n'o apucă de braț.

— Gălbinare! — duse mama, privind-o prin ochilari. Ai tu mai adeseori asta, fetică?

— Ba, nici odată! sânt numai obosită.

— Mai bine urcă-o 'n trăsură, — duse părintele vitreg, fără răbdare, — în loc d'a-i face aici cercetări medicale.

Acasă erau mai mulți copii de toate etățile, nețauți, lărmuitori și reu crescuți, cari priviau uimiți și cu nencredere pe noua lor soră și pe noul frate.

— Cine sânt părinții voștri? — întrebă un prunc.

— Gândiam că are să vină o fetică mică, cu

care să me pot jucă! Dar asta e o damă cu totul mare.

Pentru Isa s'a pregătit o cameră mică, ceea ce i făcu o bucurie atât de mare, încât o roșetă repede i lumină obrăjorii: dar asta dispără iute, când auzi, că pentru Wolfgang nici un pat nu este în casă. El trebuia să dormă pe sofa în odaia copiilor. Ea-și făcu de nou înputări amare, că a lucrat fără căpătēiu și șciea 'n ora acesta, că nici odată nu-și va închină capul în brațele mamei, că să plângă, împregiurările nu erau potrivite pentru asta.

Wolfgang a ajuns în hărțuelă strașnică cu ceta de copii, în care cei mai tineri numai la părere au ramas invinși, căci ei denunțară pe Wolfgang și acesta fu dojenit și pedepsit.

— De când nimernicul de copil se află în casă, avem tot neplăceri.

Ambii părinți îl tratau aspru și tonul iritat pe care Isa l'a observat indată în primul moment, din partea părintelui vitreg față de mumă sa, deviniă tot mai dur, când Wolfgang eră 'n joc.

Isa se retrase cu spaimă, dar fu necășită 'n tot chipul. Tote inchipuitile bății de joc i se făcură. Copiii erau foarte inventioși în asta privință. Atunci ochii bruneti ai Isei, cu genele lor blonde priviau trist, cercând ajutor, spre muma, care inse nu se uită la ea, ci cu ochilarii pe ochi, admiră pe cei mici, ridându-le: »Nu-i așa, dânsii sânt pre rei« strigă ea vesel.

Dar tatăl vitreg al Isei își increți fruntea: »Sânt necrescuți, etă urmarea veciniceii tale admirațiuni! Între talentele tale mici, talentul d'a creșce copii este cel mai mic.«

Ochilarii se indreptară spre Isa, care ședea ca pe spini și-și ficsă ochii 'n pământ: »În adevăr, tu ești pre simțitore, copilă, o adevărată princessă de zahar.«

Acest cuvânt fu smuls de ceta de copii lărmuitori, cari apoi făcură din el o armă, un adevărat sbiciu, cu care o urmăriau necontentit.

— Știi tu ș-aceea, că ai ochi de vacă? — duse un băiat.

O nouă bucurie generală la noul cuvânt și »ochi de vacă« și »princessă de zahar« i se strigă în toate variantele.

Singur părintele vitreg află în toate zilele ceva, ca să facă bucurie Isei: odată totă feresta ei eră plină de flori, apoi numai decăt apără o pasere blândă. De altă-dată se propuse o plimbare, căci Isa părea palidă. Ea descoperi în el un prieten pasionat al naturii: cu obrăji veseli apucă ea să vorbescă despre plantele ei iubite și plimbările se prefăcură în niște excursiuni botanice, ceea ce necășia grozav pe mama Isei.

— Du-te la copii! — duse el atunci fără răbdare. Ea tăcea totdeuna, decă el o atacă, dar Isa trebuia apoi să sufere. Mamă sa deviniă și de și mai iritată față cu ea.

Wolfgang nu avea nici o și bună. Bietul băiat pretotindene eră 'n cale, totdeuna o greutate, respins de toți și tratat dur.

Într'una din zile Isa ședea 'n feresta ei, privia florile prin lupă și le aședă între hărții sugătore. Wolfgang stete multă vreme tăcut lângă ea, privind-o.

— Isi! — duse el în sfârșit foarte incet, — eu uresc pe tatăl vitreg.

Isa sări iute 'n picioare și-i cuprinse iute gura cu mâna: »Să nu dici asta, găfai ea, e grozav. Nu pot să te ascult.«

— Aha! într'atâta îl iubești?

— Eu? — da — îl iubesc — dânsul e bun cu mine. Nu și-i iertat să-l urești — el e . . .

(Va urmă.)

La revedere!

Cu cât te ved mai mult, cu-atâta
Mai mult la tine me gândesc;
Cu cât gândesc mai mult la tine,
Cu-atât mai mult eu te iubesc.

Știu foarte bine câte stavili
Ne despărțesc, știu foarte bine,
Că ele-s ziduri mari, chineze,
Puse 'ntre mine și 'ntre tine;

Dar cere-mi ori-ce vrei pe lume,
Numai uitarea ta nu-mi cere...
Vreu să te ved în totdeuna,
Iubita mea... La revedere!

Ioan N. Roman.

Istoria Bănatului timișan.

— Dela 1552 până la 1786. —

(Urmare.)

Acestea colonii sârbești emigrate în Rusia își formară acolo orașe și sate, cu ore care autonomie militară și ca atari făcură mari servitii imperiului rusesc¹.

La 19 august 1691, aprôpe de Salancamen, armata austriacă reportă o glorioasă bătălie contra armatei turcești. În această luptă cam 6400 de sârbi, în frunte cu generalul Monasterli, eșecută niște erupțiuni militare contra dușmanului, cari decise cu desevârșire învingerea. Acestea bravuri militare apoi mai târziu efectuiră și înduplecară pe cei dela Viena, cu sârbilor să li se deie de nou alte privilegii; de și în asta armată fuseseră mare parte români, veniți cu Arsenie Cernovici.

III.

După mórtea lui Leopold a urmat pe tronul Habsburgilor Carol III, bărbat dibaciu și energie în ale resbelului. El continuă cu multă fericire resbelul contra turcilor, și în puțină vreme îl strimtoră pe ture din toate pozițiile, și curăți cu desevârșire Bănatul timișan de dușmanul molipsit și trândavit. La 1718 face pacea dela Pasarovaț, prin care teritoriul Bănatului devine în posesia austriacilor; și prin această se începe era pacinică și de organizare, care mai târziu aduce Bănatul la o înflorire culturală.

Eră cu anevoie a începe a organiză o țără pus-tiită, prădată cu desevârșire, și cu o poporație română inselbătăcită, prin dese hârțuiri și persecuțiuni dușmănoșe. Românii făceau majoritatea absolută, ei erau locuitorii autochtoni, ei ocupau teremurile Bănatului. Și așa cu tot dreptul se pretindea, ca organizarea să se eșecute în folosul poporului român. Și probabil, că Carol III organiză Bănatul pe basa majorității poporului român, decât consilierii lui nu-i influințau în altă direcțiune intențiunile sale. Episcopii sârbești cari pe atunci șciuseră să seducă și influințeze curtea imperială; er de altă parte aspiranții la oficiile grase înființându în Bănat, se vede a fi paralisat toate dorințele împăratului de a-și face socotela cu poporul românesc.

Înriurința consilierilor, de a colonisă teremul cu colonii germane, se vede că a copleșit prevederile și intențiunile lui Carol; căci numai decât se și făcu-

seră pregătiri și dispozițiuni: a se aduce diregători străini, cari să pregătescă locurile pentru coloniile germane.

În prima linie se făcuseră dispozițiuni militare, ca să fie Bănatul asecurat contra invasiunilor turcești. Carol a început a organiză granița militară. Confiniile Bănatului înspre România se vede a fi fost din adânci bêtărănețe organizate în mal de apărare contra năvălirilor dușmănoșe: cu esundarea musulmană, acest militarism național românesc a început a se desvolta instinctiv. Această organizare naturală a fost sorgintele și mai târziu cauza pentru care s'a înființat granița în Bănatul timișan. Românii devin apărătorii și servii coloniilor pribegite. — Românii se recunosc de militari buni: dar de conducători a treburilor administrative nu. Erău mai buni lacheii, chelnerii și deportații criminali de prin Viena la diregători, decât acela care a sângerat amarnic pentru patria sa. Nu e mirare că Iosif II călătorind prin Bănat, a constatat: că un român valorează cât trei șvabi¹.

După pacea dela Beligrad, pentru a delimita confiniile Bănatului, s'a ales o comisie, care să pună în regulă această cestiune. Din partea austriacilor se denumi br. Engelschofen, er din partea turcilor Mevenfat Gazzi Mehemed Efendi, cari constatară marginile Bănatului între Dunăre, Tisa, Mureș și Cerna. Acest tractat de confinii la 3 iunie 1741 s'a ratificat cu acel adaus, că: de cătră România, riul Bachma și Cerova, er de altă parte munții: Harschan, Domogled, Grebenac, Pétra-Camin, Gelinetul mare, Cupan Fatore, Botila Lesec, și Morarul să fie punctele remarcaționale între Bănat și imperiul otoman.

Regulându-se otarele țerei în modul sus indicat, guvernul se apucă a înființa militarismul în tot Bănatul, așa cât pe la 1726 aflăm că totă provincia s'a împărțit în căpitanate (Obercapitanat).

Acestea căpitanate erău postate: în Timișora, Ciacova, Hediac, Mutnic, de cari aparțineau așa numitele deșasamenturi (Posten.)

De căpitanatul Timișorei aparținea: Fenlacul, Cenadul, Orosloamușul:

de căpitanatul Ciacovei aparținea: Opoava, Panciova, Cubinul, Dubovațul și Jovea;

de căpitanatul Hediacului aparținea: Marga, Măgora și

de căpitanatul Mutnicului: Homojdia, Flipnica, Paulișul, Giula și Satul-mic.

Din acestea căpitanate la 1768 și 1773 s'a organizat: granița română, granița slavă, germană, cu menirea a ține paza la Dunăre și a urmări bandiții turci, servieni, cari jefuiau orașele și minele bănățene.

La 1769 granița română a mai sporit cu regimentul Jupanecului. Iosif II, pentru completarea acestui regiment, a însărcinat pe br. Popilla, care din 34 sate erariale a ființat definitiv confiniul militar român, cu adausul regiunilor de cătră Orșova, Jupanec, Mehadia, Caransebeș cam până la Marga.

La 1773 regimentul român a luat în primire militară districtul Almașului și valea Nerei. Această organizare o duce în realitate br. Zivcovici și gr. Clari.

Granița română eră împărțită în modul următor:

De regimentul vechiu al Jupanecului aparținea, regt: Ohaba Bistra cu 11 comunități, regimentul Ilova cu 8 comunități, regimentul Globurei cu 7 com, reg. Topleșului cu 8 comunități.

Regimentul nou organizat constă:

a) Compania de Orșova și părțile Clisurei cu comunitățile: Tișovită, Plavișcovița, Dubova, Ogradina, Eșelnița, Crivița, cu totul 7 com.

b) Compania Craina cu 9 comunități: Jabla-

¹ Szklárai D. M. t.

¹ Stoiaçovici »Zivota narodna serbsca« pag 55.

nița, Petnicul, Lapușnița, Crușovețul, Glóba, Craiova, Caplar, Pîrhova, Mehadica și Cornea.

c) Compania Almașului cu 14 comunități: Borlova, Palașul-de-sus, Palașul-de-jos, Bozovici, Lăpușnicul, Moșerițul, Schpot, Talpoveț, Girboveț, Baia, Roderia, Prigor, Putna și Prilipeșul;

d) Compania Caransebeșului aparține: Verendinul și Lucavița, la 1774 Iosif II a mai adaus la completarea acestei companii comunitățile: Teregova, Slatna, Cîrpa, Slatina și Valișova.

La 1778 granița română s'a organizat definitiv și avea un teritor de 1822 □ mile pătrate.

E de interes istoric bănașan a cunoșce părțile constitutive din cari eră compusă granița militară sërbo-română-germană, situată in părțile Dunărene dela Biserica-Albă până la Titel.

Acest regiment eră compus din următoarele comunități: Idvor, Sige, Leopoldova, Palanca nouă, Dubovița, Gaia, Ostrova, Cusici, Rebenberg, Lescoviți, Slatina, Sacalovab, Langenfeld, Divici, Belobreșca, Radimna, Susca, Posesena-sərbă, Posesena-română, Macaveț, Moldova, Șicovița, Dolnea-Lupeova, Deliblat, Hadoș, Crușeveț, Biserica-albă, Rothkirchen, Vrăcevgai, Gaitasol, Omor, Grebenăț, Duplai, Jesenova, Lagerdorf, Orașeț, Barsa, Sagaița, Izbistye, Ulma, Cra-dova-mică, Alibunar, St. Mihai, Seleuș, Padina, Hancek, Dobșița, Margita, Parcovăț, Marinovo-Selo, Tomasevaț, Orlova, Farcasdin și Perlas, 51 comunități. La 1773 la acesta graniță s'au mai adaus satele nou inființate: Ovcea, Glagon, Ianova, Govedovaț, Cervenca, Secula și Palanca. Acestea comunități s'au ființat cu români deportați din Transilvania după sufocarea revoluțiunii lui Horia¹.

(Va urmă.)

V. Grozescu.

Nunta lui Figaro.

— Comedie in 5 acte, de Beaumarchais. —

(Urmare.)

Contele. El!.. Așă dar nu mai e Susana!

Contesa. Dar ț-o jur...

Contele. Dar cine-i el pentru care-mi juri? spune-mi-l să-lucid ca pe un căne!

Contesa. O Dómne!!

Contele. Ci vorbeșce odată!

Contesa. E micul... Serafim!

Contele. Serafim! Obraznicul! Êtă bănuelile mai intemeiate! Și acel bilet...

Contesa. Ah dle... (Cu mânil impregnate.) Să nu cumva să cređi...

Contele. (Aparte, lovind din picior.) Acest blăștémat de pagiu trebuie să-l întelnesc pretutindenea in calea mea! (Tare.) Aide, dómna, acum șciu totul, prin urmare dă-mi cheia...

Contesa. Dar il vei găsi intr'o desordine... eră gata să se imbrace in haine femeieșci... o copilărie a noastră pentru a invesei petrecerea de deséră... și are o bonetă a mea pe cap... fără mantă, numai in vestă, cu gâtul și brațele góle...

Contele. A! asta-i și mai mult!.. dă-mi cheia!

Contesa. Ei bine, êtă, ț-o dau... dar fii mai îndurător! cruță pe un biet copil! in numele amorului nostru.

Contele. Înșelătórea! (Ia cheia)

¹ Szentklárai in ist. D. M. Tör. constatéză, că acestea deportări, silnice au durat 3 ani necontenti; când la rugarea românilor Iosif II a oprit deportările și arestările dicend: „că eu prevădusem acesta catastrofă și urmările, dar fie acum destul atâta etc etc.

Contesa. (Aruncându-se pe jilt, cu o basmă pe ochi.) O cerule! are să-l sugrume!

Scena XVI.

Contesa, Contele, Susana.

Contele. (Deschiđend, dă îndêret inspăimântat.) E Susana! (Contesa întórnă ochii, vede pe Susana, și esprime de-odată mirarea și ingrigirea.)

Susana. (Riđend.) Il voi ucide! il voi ucide! ci ucide-l odată pe acest nenorocit pagiu.

Contele. (Aparte.) Ah! ce lecție aspră! (Privind pe contesa ce a remas incremenită.) Și dta dómna, te mai prefăci mirată! — Dar póte că n'a fost singură! (Intră in cabinet.)

Scena XVII.

Contesa șeđend, Susana.

Susana. (Alergând la stăpána sa.) N'ai nici o grije, dnă! el e acum departe... a sărit pe feréstă...

Contesa. Ah! Suzon! nu mai am nici un fir de suflet in mine!

Scena XVIII.

Contele, Contesa, Susana.

Contele. (Confus.) Nu e nimene in cabinet... m'am înșelat dar. — Dómna, joci fórt bine comedia.

Susana. (Vesel.) Dar eu, dle!? (Contesa cu batista pe gură spre a se intări, nu vorbeșce.)

Contele. (Apropiindu-se.) Cum, dnă? vrei să-ți riđi de mine!

Contesa. (Intărindu-se puțin.) Și de ce nu, dle?

Contele. Și pentru ce motiv, me rog?

Contesa. Nebuniile dtale nu sânt óre de ris?

Contele. Nu e nebunie ceea ce se atinge de onóre!

Contesa. M'am măritat eu cu dta pentru a fi vecinic părăsită seu spionată?

Susana. Dar decă dómna ar fi lăsat să chemi pe slugi!

Contele. Aveți dreptate... eu trebuie să me umilesc... (Contesei.) Êrtă-me; sânt atât de confus... Dar pentru ce nu eșiai tu când te chiebam, reutăcióso!

Susana. Me imbrăcam dle... și eram cu gura plină de bolduri...

Contesa. Nu-mi mai remâne de acuma, decât să me retrag intr'o mănăstire...

Contele. Rosino!..

Contesa. Nu mai sânt Rosina! acea Rosină pe care ai urmărit-o atâta vreme! Sânt sermana contesă Almaviva, o tristă femeie părăsită, pe care n'o mai iubeșci...

Susana. Dómna!

Contele. (Rugător.) Ai milă...

Contesa. Dar dta n'ai nici de cum pentru mine.

Contele. Dar acel îndrăcit de bilet...

Contesa. Inse eu n'am consimțit de loc ca să-l scrie.

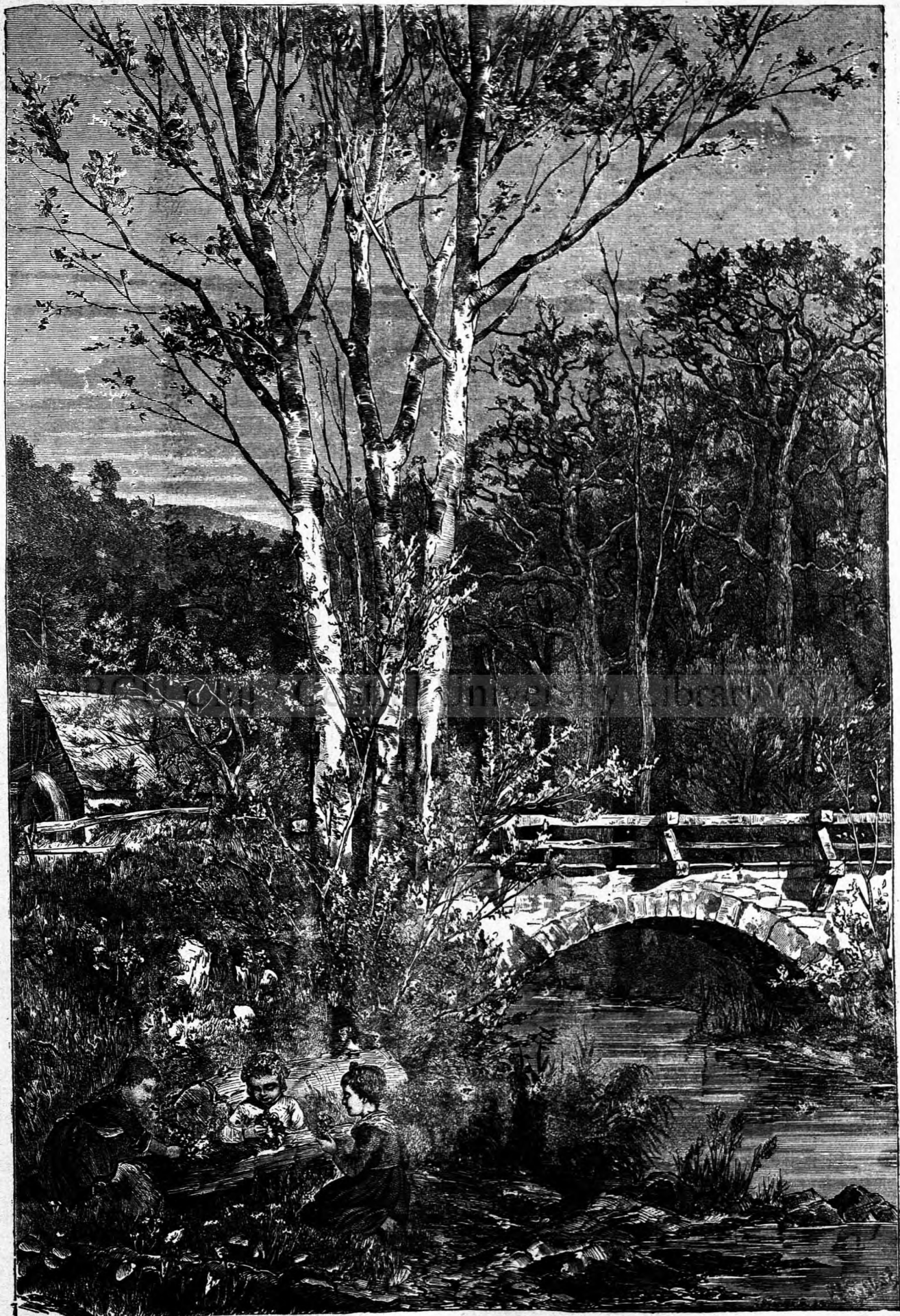
Contele. Cine?

Contesa. Nebunaticul de Figaro, care l'a dat lui Bazile.

Contele. Și Bazile mi-a spus că i l'a dat un țeran. O! alursit dascăl! tu ai să-mi plăteșci pentru toți!

Contesa. Dar dta ceri pentru greșelile ce-ai făcut o iertare, pe care o refuzi tocmai alora!.. Êtă de ce sânt capabili bărbații!.. Ah! de-aș consimți vr'o dată să-ți iert greșala ce-ai făptuit-o in urma acestui

Primavera.

bilet, acesta ar fi numai cu condițiunea de a ierta și dta pe toți în general.

Contele. Ei bine, draga mea, iert pe toți! Ah! acum ved bine cât de slabi suntem noi bărbații! Ne credem că valorăm ceva în politică. — dar așa precum ai condus tu mai adiniorea afacerile, ai merită să fii trimisă în locul meu ca titulară a ambasadei din Londra. — Dar spune-mi-o: me ierți acum?

Contesa. Dar meriți ore să fii iertat. ingratule?

Contele. Da, pentru căința mea!

Susana. Să bănuiești că ar pute esista un bărbat în cabinetul dōmnei!

Contele. O! dar mi-am luat pedepsa.

Contesa. Ah Suzon! veđi-me ce caracter slab am! Ce fel de pildă o să iei tu dela mine pentru căsnicia ta! (Intinđend mâna contelui.) N'are să maicredă nimene în furia femeilor!... (Contele sărută cu ardore mâna femeiei sale.)

Scena XIX.

Susana, Figaro, Contesa și Contele.

Figaro. (Găfăind.) Se dicea că i-i reu dnei contese... am alergat în gōna mare... Dar mulțămită lui Ddeu, nu ved nimic reu...

Contele. (Sec.) Ești prē indatoritor!

Figaro. Și asta-i și datoria mea. Dar, fiind că nu s'a întemplat nimica-nimicuta, seniore, toți tinerii supuși ai dvōstre, de amēndoue secsele, sūnt jos, cu guitare, cu cimpōe, și așteptă momentul în care veți binevoi a-mi da voe să conduc pe logodnica mea...

Contele. Și cine va păzi pe contesa în castel?

Figaro. Dar pentru ce s'o păzescă?

Contele. Dar acel om necunoscut, absent, din biletul ce l'ai dat lui Bazile.

Figaro. Ce?... ce diceți?

Contele. A! pungașule! se cunoșce de pe infățșarea ta cât minți de bine!

Figaro. Decă-i așa, apoi nu mint eu, ci infățșarea mea.

Susana. Haide seumpul meu Figaro, nu-ți mai tocii istețmea însădar: noi am spus totul.

Figaro. Și care tot? Mi se pare că me luați drept Bazile!

Susana. Am spus că tu ai scris biletul de mai adiniōră pentru a da bănueli stăpānului, că pagiuil Serafim ar fi ascuns cu mine în cabinetul acela.

Contele. Ei? și ce respunđi tu la asta?

Contesa. Nu mai ascunde nimic, Figaro, gluma s'a sfērșit.

Figaro. (Căutând să ghicescă.) Gluma... s'a sfērșit?

Contesa. Da, s'a sfērșit; și tu ce ȃci despre ea?

Figaro. Eu! ȃci... de ore-ce dōmna voeșce... și Susana voeșce... și dta însuși o voești... trebuie negreșit s'o voesc și eu. Dar dec'as fi eu în locul dtale, stăpāne, n'as crede, ȃeu! nici un cuvēnt din tōte cāte iți inșirām noi aicea.

Contele. Dar șcii că minciunile tale au început a me scōte din sārīte?

Figaro. (Incet. Susanei.) Eu sūnt un om onest, și-mi place să-l prevestesc de primejdia ce-l amenință.

Susana. (Incet.) Dar ai vēđut pe micul pagiu?

Figaro. (Idem.) L'am vēđut mototolit ca o brōscă...

Susana. (Idem.) A!

Contesa. Aide, dle conte, acești tineri sūnt nerăbdători de a serbā mai ingrabā cununia lor. Sā mergem dar spre a procede la ceremonie.

Contele. (Aparte.) Și Marcelina... Marcelina...

(Tare.) Dar trebuie cel puțin să îmbrac alte haine.

Contesa. Pentru slugile nōstre?...

Scena XX.

Figaro, Susana, Contesa, Contele, Antonio.

Antonio. (Pe jumătate bēt, ținēnd o olă cu micșunele stricata.) Stăpāne! stăpāne!

Contele. (Aparte.) A! bun; etā ce-mi va da puțin timp încă. (Tare.) Ce vrei tu, Antonio?

Antonio. Sā pui me rog gratii la fereștile cari dau în grădină, spre rāsadnițele mele. Se aruncă tōte telurile de lucruri prin fereștile cele! Și mai diniōră mi-o aruncat nu-ș cine un cogemite gāligan de om.

Contele. Un om pe ferestă?

Antonio. Eca ce pacoste mi-o făcut în micșunica ast tārcață, — dapoi zāmoșii...

Susana. (Incet lui Figaro.) Dă-i rapede Figaro! dă-i...

Figaro. Stăpāne, nu veđi că s'o imbētāt de diminēță!

Antonio. Spui minciuni; mi-o mai remas o lēcă de fumșor de ieri...

Contele. (Cu foc) Dar acel om... acel om unde-i?

Antonio. Unde-i?!...

Contele. Da.

Antonio. Tocmai asta te 'ntreb și eu! și de aceea caut să-l găsesc. Eu-s sluga dumitale; și numai eu îngrijesc de grădinile dumitale; decă un om sare peste micșunica mea, înțelegi dta că-mi strică... reputația...

Susana. (Incet lui Figaro.) Nu-l lāsă să se întindă.

Figaro. Dar me rog, n'ai să te lași odată de beut, tată Antonio?

Antonio. Decă n'oi mai bé, atunci nu pot stropi bine garōfele...

Contesa. Dar să bei așa de mult, fără nevoie...

Antonio. Noi, stăpānă, nu ne deosebim de celelalte dobitoce, decāt prin aceea, că putem să bem și când nu ni-e sete, și putem să iubim în ori care clipă...

Contele. (Repede.) Ci respunde-mi odată, ori te goneșc de aici.

Antonio. Poți să me gonești dta, dar nu me duc eu.

Contele. Ce ȃci?

Antonio. Decă n'ai destulă... (Iși ciocăneșce tēmpla,) ca să ȃi-i o slugă credincioșă, eu nu-s atāt de dobitoce ca să isgonesc un stăpān așa de bun.

Contele. (Sgālțindu-l cu ciudă.) ȃci c'a fost aruncat un om prin feresta asta?

Antonio. Da, luminarea ta! mai adiniōră, numai într'o jiletcă albă, ș-o rupt-o la gōnă, fire-ar... am vrut să alerg după dēnsul; dar m'am isbit de gard și m'am plătīt așa de amar mie, încāt nu mai pot mișcă mâna, și mi-o amorțit cu totul degețelul ista. (Ridică degețul și-l indōie de mai multe ori.)

Contele. Dar cel puțin ai putē recunōșce pe acel om?

Antonio. Ba bine că nu... numai să-l fi privit eu în față.

Susana. (Lui Figaro.) Nu l'a cunoscut.

Figaro. Ce mai atāta calabalie pentru-o olă cu micșunele! (Contelui.) Nu te mai năcāji stăpāne să afli, că eu am sārīt pe ferestă... ecă tot adevērul!

Contele. Cum, dta?

(Va urmā.)

Un artist român în Roma.

Din notițele ce a lăsat mult regretatul compozitor român C. G. Porumbescu și din o scrisoare către domnișoara E. de P., căreia i-a dedicat și piesa »Souvenir de Verdi«, luăm următoarele descrieri ale lucrurilor ce le-a văzut în excursiunea sa la Roma, lăsând să vorbească însuși autorul:

***

La 31 ianuarie 1883 am întreprins călătoria la Roma, pornind din Genua. Drumul dela Nervi până la Spezia este cel mai urât din lume. Un tunel după altul, încât îmi urlau urechile. În Pisa am schimbat trenul pentru Florenza. Florenza e frumoasă. Comorile artistice sînt pré sublime.

Ploa și eră frig în Florenza, dar printre operile nemuritoare ale artiștilor divini me simțiam ca luminat și încălzit de soare. Acestea tablouri și statue mi se par ca niște lucruri sfinte sublime, sfințenii în cari măestrii ș-au pus sufletul și inima, cu scop de a crea ce pot mai bine și mai frumos. — În adevăr m'am și simțit totă ziua într'o dispozițiune nu știu cum de serbătorască: tot îmi părea că umbra lui Rafael și Michel Angelo me petrece pas de pas. N'am văzut mult, dar tot ce-i mai important și ceea ce am văzut a făcut asupra mea impresii neșterse. Mai mult mi-au plăcut doue mausolee de Michel Angelo în capela princiară și Theseul de Cellini. Cleopatra de Guido Rene din Galeria Pitti, diversele madone de Rafael etc. etc.

În 2 februarie trecui prin Chiusi la Roma. Eră o zi minunată de frumoasă, soarele în totă splendoră, delurile ca acoperite de un vîl subțire, atmosfera așa prospătă și curată, er cerul ridea vîclen și voios în jos spre mine cu azurul seu închis. Dincolo de Florenza terenul e muntos, dar pleș și stîncos, inse are un aspect frumos, avînd în fund Apeninii. Lacul Trasimen e foarte frumos și în cea mai mare parte impreguiat de munți înalți, la a căror pîle se reflecteză casele albe în lac. Pescarii deslégă barce și vîslesc departe, priveșce foarte drăgălașă cam ca pe la noi. Lucrătorii de pămînt își îngrijesc deja câmpurile de orez. Canale artificiale traverséză agrele, de ore-ce orezul cere multă apă după ce-i odată seménat.

Cu cât ne apropiăm de Roma, cu atîta locurile sînt mai plane, campagna. Păstorii au notoricele pălării înalte și ascuțite și plaidul peste umăr. Aici întieie oră vădui erăș mei albi frumoșei. Tot ne apropiăm de Roma și inima îmi bate atît de tare, căci e vorba de a vedé »orașul vecinic« vechia neperitorea Roma.

În Roma am dat de carnaval în deplinul seu curs, care nu s'a potrivit cu dispozițiunea ce am adus cu mine, dar încetul cu încetul omul se acomodeză și cu spectacolul infernal al unui carnaval din Roma. Stradele sînt pline de mașce, arlequini și caraghioși de tot soiul — toți nebuni — Romani! O, Romulus! Romulus! De te-ai sculă din morți și ți-ai vedé urmașii tei — te-ai întorce injurând și n'ai mai gândi la fondarea de oraș! Dar nu! Căci sînt și lucruri frumoșe, lucruri sublime, pe care le-a adus urmașii tei la lumina șilei — cari sînt demne de tine și de tot némul teu.

Mai întei de tôte mi-a atras atențiunea biserica Stlui Petru, a cărei fațadă principală mi-o inchipuiam și mai colosală. Interiorul este enorm de mare, decorațiunile orbitore, Pieta alui Michel Angelo, Confessiune,

Tribuna, cupola, diferitele statue și mausoleele papilor etc. etc. sînt grandioșe. M'am coborit și la grôpa sf. Petru, și am văduț sarcofagul în care se dice că s'a aflat Petru și Pavel. Și ceea ce am mai făcut în biserica sf. Petru, este că lață cu pompa maejestoșă a trebuit să gîndesc fără voe la miseria mea și să plîng, căci nôptea trecută am transpirat și tușit ore întregi, încât credeam că-mi plesneșce capul și pieptul. În apa sfințită mi-am moiât degetele cu care mi-am udat buzele și am sărutat piciorul statuei lui Petru, care, de și e de metal, dar de atâtea sărutări s'a tocit. Naintea icônei »misa sf. Vasile«, ce reprezintă ea la noi comuniunea, am ingenunchiat, m'am rugat și am plîns.

După ce vădui tôte din biserică, am ieșit mort de ostenit și m'am mai uitat la colonade și obeliscul gigantic. Pe pripiciul obeliscului stă pe o lătore: Christus vincit, Chr. regnat, Chr. imperat, Chr. ab omni malo plebem suam defendat.

După anești m'am suit pe Montorio la biserica S. Pietro, de unde se vede minunat tôte Roma. A fost un timp minunat de senin — ceea ce am avut în tôte vremea cât am stat în Roma. Sorele eră chiar aproape de apus și își mai aruncă încă rațele aurii asupra orașului etern. Aerul eră atît de limpede, curat, încât se putea vedé fiecare casă și fiecare dîmb ori cât de mic, până în cel mai îndepărtat orizont. Stam și me uitam peste orașul imosant, vechia Romă, și erăș me uitam și nu me puteam despărți de priveșcea dulce.

Operele artistice din Florenza influințeză linguișitor, la inimă vorbitor, aș puté dice încântător; la privirea lor omul devine cald și blând — chiar și plînge! — Roma inse te cucereșce prin înalțimea ei măestoșă! O privire de pe Montorio și o aducere aminte momentană de vechia Romă, cum a ținut piept dela Romulus până la Augustulus, — și trebuie să fii de fer ca să resisti de a nu plînge ca un copil, precum mi s'a întemplat și mie. Aș puté dice, că în Florenza sînt lacrimi ale unei bucurii surprîndetore, ale unei iubiri intimi și dulci, când le versi la vederea nemuritoarelor opere artistice — aci în Roma inse sînt lacrimi de cea mai profuudă și devotată pietate către majestatea sublimă și divină. Acesta priveșce îmi va remané neuitată.

Coborîndu-me de pe Montorio, — o, ce contrast! Aci domniă cea mai activă și viuă mișcare din lume: o bandă militară mare eră aci postată și cântă un vals gingaș, o furnicărie de ômeni împlea Piazza și nesfêșitul Corso, trăsura după trăsura erau înșirate, er Romanii și Romarele vesele își inscenau manevrele de carnaval. Larmă, chiote, toți aruncă și sînt loviți, de pe collone și ferești sbor masse întregi de confetti, flori și tăeturi de hîrtie, toți mari și mici, tîner și bîtrîn, toți toți se pôrtă ca nebuni! Etă vine un conduct de helebarđi, cu securi mici negre și cu furci tricornorate, apoi o capelă musicală tot în asemenea costum, apoi un car decorat frumos în forma unei peșteri într'o stîncă mare, pe care șed o mulțime de nimfe și dîne. După aceea o locomotivă lungă pré comică, trasă de 4 măgari decorați cu pene în cap mergînd ca și niște gâșci, er pe locomotivă eră un cliftir colosal și deasupra ședeau în frac și cu gulere »vatermôder« ômeni mascați, pe când nainte eră o firmă cu următorea inscripție: »Progresso dell' arte medica.«

Carosse elegante cu dame și domni în mașce și fără mașce. Și caii sînt ornați cu cordele și jucării. Vine și o cușcă mare în care sînt ca la menagerie, măimute și un urs alb jôcă nebuneșce pe ferele îngrăditurei. Foarte comic eră și un conduct de măgari ciudat decorați, cari nici nu visau de rolul important

ce-l joca în această zi. La început mergeau 5 tamburi cari făceau muzica lor pe lădi de tinichea. Frumos era un paner mare de flori din viorele selbatice tras de 4 cai albi, în care erau fete tot cu viorele înflorilate. O inscripție arătă, că e făcut în onoarea reginei Margherita. Mai suprinător era cortegiul spaniolilor. Costumele erau bogate și foarte fidele, naintea acestui cortegi erau un don Qhixote — pe urmă călăreți pe cai, pe muli și pe măgari, bărbatul și femeia tot pe același animal, cum e datina în Spania. Săra s'au aprins în tot locul luminări, și tot corso innotă ca într-o mare magică de lumină.

Mi se învârtia capul de splendoarea celor vădute și plecai după ce primii și eu destule lovituri de flori și de cununi.

În 4 februarie me sculai în voia cea mai bună, noaptea mai n'am transpirat și puțin am tușit. Fericirea aceasta n'am avut-o de mult. Rugăciunea mea în biserica St. Petru totuș a fost ascultată de Dumnezeu. Me dușei la Forum Traianum. Colona lui Traian își rădică sus vârful în butul tempestăților timpurilor — păcat că au nimicuit statua lui Traian și acum se află în locul ei o statuă a lui St. Petru. Remășițe resturnate de colone, și colonade din bucăți de colone, dovedesc încă despre splendoarea de odinioară a acestui forum, care se dice că la timpul seu a fost cel mai frumos din Roma.

Acest forum, ca și toate clădirile antice desgroate, forul Colosseu, forul roman, Pantheonul, Thermele, palatele Cesarilor etc, toate vin mai jos decât actualul nivel al Romei — așa s'a rădicat terenul cu timpul prin multele strămutări forșate de barbarii năvălitori.

Ați vădui în biserica St. Petru atăția popi la un loc ca nici odată în viața mea. La toate altarele cele multe s'a celebrat serviciu divin și la fiecare ingenuchiă o mulțime de credincioși. Aci toți cari aparțin bisericii pōrtă reverendă, albastră, neagră, roșie cu brău, apoi preoții mai au gulere de cogioc cenuși seu albe cum le pōrtă pe la noi damele erna.

Pe la 10%, începă adevărata slujbă cu organe și cor, — dar eu mi-am inchipuit mai mult despre biserica St. Petru, fie și numai în o simplă duminecă. Corul, de bărbați, e prē slab, apoi m'am mirat mult că producțiune musicală nu este, ceea ce nici în alte biserici n'am aflat, fără numai organe. Dar aceștia șciu a mânua măestos acest instrument. Firește că și a organe cu registrele cele mai estinse și în adevăr omul crede că aude toate nuanțele unui orchestru de instrumente, mai cu sēmă în biserica iesuiților, unde trebuie că s'a cântat cu 4 mâni, căci mulțimea de sonuri și figurațiuni foarte contrapunctistice în cele mai diferite registruri de sonuri, s'a putut produce numai în acest mod și pe niște asemenea organe. Aci corul era mai bun decât în biserica St. Petru.

M'am dus apoi la Capitol și la vechiul forum romanum. Trist ședeam pe ruinele locului odinioară atât de însemnat și memorabil, pe care se conducea și regula sorțea unei lumi întregi, și m'am uitat la colonele și fundamentele smăcinale și ciuntite! O durere adâncă me cuprinse și o fiore sfântă trecu prin membrele mele. Aprōpe me temeam să pășesc tare, ca să nu conturb liniștea umbrelor adâncite în pământ. Tot același pavaj mai există pe care umblă odinioară Cesar și Cicero — nevisând că după mii de ani să mai calce și un Porumbescu pe acest pavaj.

Pe lângă Basilica Constanției, pe subt arcul triumfal al lui Titu am venit în jos la Coloseul cel imponent. Față cu aceste ziduri gigantice omul se simte atât de mic și neînsemnat și trebuie să se mire cum numai s'a putut indeplină o zidire așa colosală prin

mână de om. Dēcă omul caută în sus la partea complexă de 3 etajuri a coloseului, apoi se înfiōră serios de acest zid ciclopic, și lupte pe întrecute; — trecute sânt ađi toate plăcerile și trist, deșert și pleșug se rădică această ruină colosală cătră stele!

Venind spre oraș, m'am dus apoi la Pantheon, după ce vădui și în biserica St. Maria supra Minerva un Christos de Michel Angelo.

Colonele colosale dela intrarea în Pantheon m'au impresionat în deosebi. Aci odihneșce Victor Emanuel, unde o mulțime de cununi dela serbarea ultimă de pomenirea lui, sânt arangiate în apropierea sarcofagului. Tot aci se află și un album ca cine vrē să și introducă numele.

Spre stânga la al 3-lea altar este o tablă neînsemnată pe pārete care arată locul de odihnă a lui Rafael. De tot adâncit în mine am stat naintea gropii acestui măestru nemuritor și me gândiam cât de miserabilă și de nimica este viața omului. Rafael! Rafael! De tine s'a temut natura că o vei învinge — aici zaci tu deci nimicuit, descompus, tu care ai creat o lume proprie! Aici te-au incuiat în ziduri și te-au despărțit pentru toldēuna de natura ta cea atât de intim iubită?! Pe când creațiunile tale divine se bucură de nemurire în imperiul luminei, — pe tine te-au virit aci în acest zid rece și întunecos. O mână de cenușă a mai reuas din tine și nimic altă, și când odată după mii de ani nu va mai există din Pantheon nici pulbere — o, atunci și puțină această cenușe se va respândi în toate patru direcțiunile vântului și Rafael pe care Fornarina atata l'a drăgostit și l'a sărutat, — Rafael, care a creat pe madonnele divine, lăsându-le unei luni spre admirare, se va depune ca mică părțicea de praf pe cilindrul vr'unui galan și a doua zi se va șterge cu peria de servitorul acestuia fără cruțare!! Dar această sorțe nu te loveșce numai pe tine, ci și pe noi pe toți!

Odihneșce-te dulce divinule Rafael!

Din Thermele lui Titu puțin se vede, dar subt acestea se vede «casa de aur» de odinioară a lui Nero, acum bine înțeles numai un labyrint și numai ici coloa se ved pe pāreți remășițe triste din pompa de odată. Tablitura pāreților era totă de marmoră pictată cu frescurile cele mai pompōse, din cari și acum se mai vād urme. Aceste au servit lui Rafael de modele la lucrările sale din logiile și stanzele din vatican, ér Napoleon I a luat de aci vulturul neronian de model pentru pajura franceșă (și aci se mai vede în mai multe esemplare sus pe o boltă.) Custodele arată tricliniul și sala de danț a sclavelor, una lângă alta și numai prin 2 colone despărțite, încât cesarul desfrēnat se putea scārnăvi cu privirea la figurile gōle ale nubiențelor svelte și în timpul măn-cării, și lângă sala de danț este sala de scāldat. Firește acestea erau odată în plină splendorē și lumină; dar Titu a închis cu zid cele mai multe coridōre și ferești și deasupra ș-a clădit thermele sale. Ađi și una și alta s'a prefăcut în ruină, în praf și pulbere.

După ce am fost la consulatul austriac și căne-căneșce primii «permessi» necesari pentru vatican, pornii la cest din urmă.

Guarda șviteră a fost prima ce mi-a atras aci atențiunea. Feciori tineri mai toți frumoși cu șereotipele fețe pline și roșii, calțiuni lungi negri-gājbeni, pantaloni de genunchi roșii, mantilă vînēt-sură, asemenea chipiuri și pușca la umăr. Firește că cei ce sânt în apropierea imediată a papei vor avē alt aspect. Prin scala regia la capela sicstină. Aci stam și nu me puteam sătură în căutare, pe plafond și la judecata din urmă de Michel Angelo; e ceva minunat și dēcă aș cunoșce un op mai imponent, l'aș pune

aci. Numai un deu p $\acute{o}$ te picta astfel. P $\acute{e}$ cat numai, c $\acute{a}$ la t $\acute{o$ te pomp $\acute{o}$ sele lucr $\acute{a}$ ri vechi culoriile devin palide cu timpul, s $\acute{e}$ u ca aici, se afum $\acute{a}$ de nefericitele c $\acute{a}$ delni $\acute{i}$, er in plafond am v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ crep $\acute{a}$ turi mici. Stanzele $\acute{s}$ i logiile lui Rafael nu s $\acute{u}$ nt mai pu $\acute{t}$ in frumo $\acute{s}$ e dec $\acute{a}$ t lucrarea lui Michel Angelo. Dar imi place mai mult cea din urm $\acute{a}$. Aci e mai mult spirit, concept mai genial, pe c $\acute{a}$ nd acolo preval $\acute{e}$ z $\acute{a}$ mai mult formele frumo $\acute{s}$ e $\acute{s}$ i espunerea artistic $\acute{a}$. In Belvedere mi-a pl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t mai mult fire $\acute{s}$ ce Apollo $\acute{s}$ i grupa Laveoon. In Pinacothec $\acute{a}$ Murillo $\acute{s}$ i Rafael: Punerea in morm $\acute{e}$ nt de Caravaggio e asemenea escelent $\acute{a}$.

Ca de comun am e $\acute{s}$ it mort de ostentit $\acute{s}$ i m'am dus in restaurantul Europa, unde pe l $\acute{a}$ ng $\acute{a}$ pl $\acute{a}$ cerile pentru stomac, am dat $\acute{s}$ i de cele pentru ochi. La o m $\acute{e}$ s $\acute{a}$ vis- $\acute{a}$ -vis de mine $\acute{s}$ edea o dam $\acute{a}$ elegant $\acute{a}$ cu b $\acute{a}$ rbatul ei. Vorbiau fran $\acute{t}$ uze $\acute{s}$ ce, dama er $\acute{a}$ a $\acute{s}$ $\acute{a}$ minune de frumo $\acute{s}$ e $\acute{t}$ $\acute{a}$, cum nu cred s $\acute{a}$ mai fiu v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ alt $\acute{a}$ femeie at $\acute{a}$ t de frumo $\acute{s}$ $\acute{a}$. Tot mereu trebuia s $\acute{a}$ me uit la d $\acute{e}$ nsa, inc $\acute{a}$ t in fine me $\acute{s}$ i genam $\acute{s}$ i fusei bueros c $\acute{a}$ nd plec $\acute{a}$ r $\acute{a}$.

Pe Piazza S. Ioan in Lucina c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ muzica militar $\acute{a}$ $\acute{s}$ i pe aci trece $\acute{s}$ i corso. Fire $\acute{s}$ ce tot vechiul spectacol de carnaval, dar mai avui $\acute{a}$ nc $\acute{a}$ $\acute{s}$ i alt $\acute{a}$ pl $\acute{a}$ cer $\acute{e}$. Regina veni in cales $\acute{a}$ trec $\acute{e}$ nd pe corso $\acute{s}$ i piazza Lucina f $\acute{o}$ r $\acute{t}$ e apr $\acute{o}$ pe de mine $\acute{s}$ i intr $\acute{a}$ in un l'alazzo al unei contese care-i este $\acute{s}$ i dam $\acute{a}$ de palat, ca de aci de pe balcon s $\acute{a}$ ved $\acute{a}$ g $\acute{a}$ l $\acute{a}$ gia carnevalului. Mul $\acute{t}$ imea strig $\acute{a}$ $\acute{s}$ i b $\acute{a}$ tea in p $\acute{a}$ lmi la vederea ei ca ni $\acute{s$ te indr $\acute{a}$ ci $\acute{i}$. Regina e f $\acute{o}$ r $\acute{t}$ e iubit $\acute{a}$. E $\acute{s}$ i frumo $\acute{s}$ $\acute{a}$, a $\acute{s}$ put $\acute{e}$ dice f $\acute{o}$ r $\acute{t}$ e frumo $\acute{s}$ $\acute{a}$.

S $\acute{e}$ ra me dusei la teatrul Apollo, unde s'a re-
presintat primele 3 acte din »Prolet« $\acute{s}$ i noul balet italian »Escelsior« de Manzotti, muzica de Marengo. $\acute{S}$ i aci erorile vechi ca in teatrul Rimini din Venetia. Capelmeisterul cu spatele, sus peste to $\acute{i}$ — $\acute{s}$ i publicul . . . urit! Se vorbe $\acute{s}$ ce tare, c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$, se sf $\acute{a}$ desc, in loje se aud chicote, larm $\acute{a}$, tropote, c $\acute{a}$ ci $\acute{o}$ menii dau $\acute{s}$ i primesc acolo vizitele lor — nu! eu nu n $\acute{t}$ eleg una ca asta, p $\acute{o$ te nici nu s $\acute{u}$ nt deprins, c $\acute{a}$ ci la noi e o t $\acute{a}$ cer $\acute{e}$ $\acute{s}$ i smerenie ca intr'o biseric $\acute{a}$.

Orchestra cam la 70 de $\acute{o}$ meni e bun, tot a $\acute{s}$ $\acute{a}$ $\acute{s}$ i corul. Solii au voci eminente, numai p $\acute{e}$ cat c $\acute{a}$ nu $\acute{s}$ tiu s $\acute{a}$ c $\acute{a}$ nte. Ei sb $\acute{e}$ r $\acute{a}$ $\acute{s}$ i $\acute{a}$ nc $\acute{a}$ a $\acute{s}$ $\acute{a}$ de tare $\acute{s}$ i $\acute{s}$ tiutor, inc $\acute{a}$ t de multe ori trebuia s $\acute{a}$ -mi $\acute{t}$ in urechile. O altist $\acute{a}$ ca o $\acute{d}$ in $\acute{a}$, dar f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ cea mai mic $\acute{a}$ c $\acute{a}$ ldur $\acute{a}$ $\acute{s}$ i nu $\acute{a}$ nte. Se vede c $\acute{a}$ aci c $\acute{a}$ ntarea nu are de scop un debut fin $\acute{s}$ i precugetat, ci mai mult o prob $\acute{a}$ de putere ciclop $\acute{e}$ ic $\acute{a}$ estraordinar $\acute{a}$, $\acute{s}$ i am observat, c $\acute{a}$ cu c $\acute{a}$ t mai mult strig $\acute{a}$ tenorul (profetul), cu at $\acute{a}$ t mai mult a fost aplaudat.

A c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ nu $\acute{s}$ tiu, dar la dansat se pricep. Baletul »Escelsior« e at $\acute{a}$ t de grandios, inc $\acute{a}$ t m'a fermecat in sensul strict al cuv $\acute{e}$ ntului. Nu $\acute{s}$ tiu ce s $\acute{a}$ admir mai mult, decora $\acute{t}$ iunea adev $\acute{e}$ rat artistic $\acute{a}$ $\acute{s}$ i lucuri $\acute{o}$ s $\acute{a}$, costumele pomp $\acute{o}$ se s $\acute{e}$ u formele de $\acute{d}$ ine, svelte $\acute{s}$ i frumos alc $\acute{a}$ tuite ale balerinelor?! $\acute{S}$ i esecutarea figurelor in adev $\acute{e}$ rt artistic $\acute{e}$. Indat $\acute{a}$ la inceput e $\acute{s}$ ir $\acute{a}$ pe scen $\acute{a}$ la vr'o 2-300 de pers $\acute{o}$ ne — costumele cele mai variate — $\acute{s}$ i copii, $\acute{s}$ i t $\acute{o$ te acestea minunat de bine arangiate p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ ad $\acute{a}$ nc in fund, pe o schel $\acute{a}$ incet $\acute{i}$ tor ascendent $\acute{a}$ in grupe $\acute{s}$ i figuri de cele mai pitore $\acute{s}$ ci. Diferitele sutimi de mi $\acute{s}$ c $\acute{a}$ ri, dan $\acute{t}$ uri $\acute{s}$ i precisiunea esecut $\acute{a}$ riilor, apoi iluminatul electric fabulos — a $\acute{s}$ $\acute{a}$ ceva, p $\acute{o$ te numai sus in cer s $\acute{a}$ fie mai frumos.

Baletul intreg este o laud $\acute{a}$ a progresului $\acute{s}$ i in special a inven $\acute{t}$ iunei vaporului, telegrafului, deschiderea canalului Suez $\acute{s}$ i a tunelului Mont-C $\acute{e}$ nis. T $\acute{o$ te le-a f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t geniul $\acute{s}$ ciin $\acute{t}$ ei — in forma unei femei pr $\acute{e}$ picante in costum grec pompos, — care tot $\acute{d}$ euna a trebuit s $\acute{a}$ se lupte contra st $\acute{a}$ p $\acute{a}$ nului intunerecului —

in form $\acute{a}$ de Mephistofele — care in tot locul s'a virit s $\acute{a}$ pun $\acute{a}$ pedeci, dar a fost invins.

A $\acute{s}$ $\acute{a}$ descopere Watt ma $\acute{s}$ ina cu vapor, dar dracul opre $\acute{s}$ ce pe germani a primi ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ inven $\acute{t}$ iune — dup $\acute{a}$ aceea nu trece mult $\acute{s}$ i apare in cursul seu sus pe scen $\acute{a}$ un tren pe linie ferat $\acute{a}$, er jos un vapor. Apoi Volta cu colona sa electric $\acute{a}$ $\acute{s}$ i altele. Mai frumos este p $\acute{e}$ trunderea canalului Suez; t $\acute{o$ te na $\acute{t}$ ionile se n $\acute{t}$ elnesc aci $\acute{s}$ i se lupt $\acute{a}$ pentru merite. $\acute{S}$ i eliberarea sclavilor $\acute{s}$ i stergerea scl $\acute{a}$ viei se serbez $\acute{a}$ aci. Baletul in duet intre prima balerin $\acute{a}$ $\acute{s}$ i intr'un maur este colosal. $\acute{S}$ i in fine care mai este $\acute{t}$ inta geniului? O in-
fr $\acute{a}$ ire a tuturor na $\acute{t}$ ionilor, ceea ce este pr $\acute{e}$ picant, diferitele costume ale tuturor pop $\acute{o$ relor. — fire $\acute{s}$ ce toalete de balet — de multe ori na $\acute{t}$ ionea se signi-
fica $\acute{s}$ i numai prin acoperi $\acute{s}$ ul capului! La sf $\acute{e}$ rsit $\acute{s}$ i se r $\acute{a}$ dic $\acute{a}$ p $\acute{e}$ rul in cap de at $\acute{a}$ ta frumo $\acute{s}$ e $\acute{t}$ $\acute{a}$. Muzica c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ un potpuri iste $\acute{t}$ compus din imnurile tuturor na $\acute{t}$ ionilor.

Muzica in genere nu pl $\acute{a}$ te $\acute{s}$ ce mult — in $\acute{t}$ eleg c $\acute{a}$ nu trebuie s $\acute{a}$ fie chiar o muzic $\acute{a}$ de balet de a lui Doppler, dar totu $\acute{s}$ ar put $\acute{e}$ s $\acute{a}$ fie mai bun $\acute{a}$. In multe locuri c $\acute{a}$ nt $\acute{a}$ $\acute{s}$ i un al doilea orchestru pe scen $\acute{a}$, mai s $\acute{u}$ nt apoi $\acute{s}$ i vr'o 10-12 tr $\acute{a}$ m $\acute{b}$ i $\acute{t}$ i romane — inc $\acute{a}$ t se na $\acute{s}$ ce o larm $\acute{a}$ grozav $\acute{a}$.

Italianii s $\acute{u}$ nt m $\acute{a}$ re $\acute{t}$ i de baletul lor $\acute{s}$ i $\acute{s}$ i pot s $\acute{a}$ fie cu drept cuv $\acute{e}$ nt. Eu am visat t $\acute{o$ t $\acute{a}$ no $\acute{p}$ tea despre acest balet.

In ziua urm $\acute{a}$ t $\acute{o}$ re, 6 februarie, m'am dus la es-
posi $\acute{t}$ ia de belearte. Dintre statuetele de marmor $\acute{a}$ mi-a pl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t mai bine o nudin $\acute{a}$ r $\acute{a}$ dimat $\acute{a}$ cu totul pe spatele unui delin, fin de tot cioplit $\acute{a}$, apoi o Lucrezia de Giuotti, la sorpresa, nimfa m $\acute{a}$ rii, »s $\acute{e}$ ra« de Weizenburg din Estlandia. In gips mi-a pl $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t figura: »e tardi e ancor non torna«, de minune frumo $\acute{s}$ $\acute{a}$ e tinera femeie pe malul m $\acute{a}$ rii cum i $\acute{s}$ i a $\acute{s}$ te $\acute{p}$ t $\acute{a}$ b $\acute{a}$ rbatul. Grija pentru scumpul ei e minunat de bine reprodus $\acute{a}$ pe fa $\acute{t}$ a ei. — Victor Emanuel in gips te face s $\acute{a}$ ri $\acute{d}$ i — o figur $\acute{a}$ scurt $\acute{a}$ f $\acute{o}$ r $\acute{t}$ e gr $\acute{o}$ s $\acute{a}$ $\acute{s}$ i indelat $\acute{a}$ — apare ca un butuc f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ form $\acute{a}$. Dintre statuetele de bronz e un b $\acute{a}$ et cu raci m $\acute{a}$ estros f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t: o re $\acute{t}$ ea mic $\acute{a}$ ce-o $\acute{t}$ ine n $\acute{m}$ an $\acute{a}$ e plin $\acute{a}$ de animale marine ce le-a prins, care inse t $\acute{o$ te s $\acute{u}$ nt a $\acute{s}$ $\acute{a}$ de fin f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ te inc $\acute{a}$ t cre $\acute{d}$ i, c $\acute{a}$ fiecare a pus-o una c $\acute{a}$ te una in re $\acute{t}$ ea. Garibaldi ca gunoi: se pare c $\acute{a}$ s'a f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t pentru com $\acute{e}$ rciu, c $\acute{a}$ ci lumea cump $\acute{e}$ r $\acute{a}$ pe Garibaldi $\acute{s}$ i dec $\acute{a}$ ar fi f $\acute{a}$ c $\acute{u}$ t din spure $\acute{a}$ ciune. Lytho-Xylo — $\acute{s}$ i fotografii bune; mode-
le, planuri, desenuri, lucruri a fumo de un profesor vene $\acute{t}$ ian, pastele $\acute{s}$ i aquarele f $\acute{o}$ r $\acute{t}$ e frumo $\acute{s}$ e. $\acute{S}$ i galeria de picturi are mai tot lucruri eminente, p $\acute{a}$ n $\acute{a}$ $\acute{s}$ i de Semidraski este o ic $\acute{o}$ n $\acute{a}$ alegoric $\acute{a}$; o figur $\acute{a}$ des-
br $\acute{e}$ cat $\acute{a}$ cu un fluture pe gurguiul peptului sug $\acute{e}$ nd din tr $\acute{e}$ nsul. Ideea nu-i rea, in tot cazul e original $\acute{a}$. Doue soiuri de animale de Rosa Bonheur, un cerb $\acute{s}$ i porc selbatic at $\acute{a}$ t de natural inc $\acute{a}$ t la cerb me cugetam f $\acute{a}$ r $\acute{a}$ voe intr'o p $\acute{a}$ dure. Cele mai bune figuri de animale ce n'am mai v $\acute{e}$ du $\acute{t}$ p $\acute{a}$ n aci. Sculpturi pomp $\acute{o}$ se, dulapuri m $\acute{a}$ estros $\acute{e}$ $\acute{s}$ i mese mosaice, broderii de metas $\acute{a}$ $\acute{s}$ i atlas, dantele, sticl $\acute{a}$ vene $\acute{t}$ ian $\acute{a}$, obiecte de bronz, oglin $\acute{d}$ i colorate cu girlande, mobile din c $\acute{o}$ rne de bou! $\acute{s}$ i o mul $\acute{t}$ ime de maiolice. Ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ espositie e destul de bogat $\acute{a}$ $\acute{s}$ i dovede $\acute{s}$ ce o activitate artistic $\acute{a}$ viguro $\acute{s}$ $\acute{a}$ $\acute{s}$ i sirguincio $\acute{s}$ $\acute{a}$ din partea Italianilor.

Numai cu greu m'am putut desp $\acute{a}$ r $\acute{t}$ i de Roma, ce-mi va rem $\acute{a}$ ne neuitat $\acute{a}$. Roma e ce se p $\acute{o$ te mai innalt, mai sublim, ce esist $\acute{a}$ pe ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ lume!! Tim-
pul petrecut at $\acute{a}$ t de bine in Roma imi pare ca cel din povestea 101 no $\acute{p}$ $\acute{t}$ i. De sigur voi av $\acute{e}$ s $\acute{a}$ visez despre ac $\acute{e}$ st $\acute{a}$ t $\acute{o$ t $\acute{a}$ vie $\acute{t}$ a mea.

C. G. Porumbescu.

Balul român din Timișoara.

— La 3 martie n. 1888. —

Cam târziu vin să fac recenziunea acestui bal românesc, dar frumoșele noastre cetitóre me vor seusa pentru acesta întârziere, căci știți cum e omul după bal: tot trânt și obosit, are trebuință de recreațiune, mai vârtos atunci când în lipsa cavalerilor mai tineri trebuia să-i suplînesc, să-mi pot împlini promisiunea dată odată, că adevărat frumoșele noastre românce își vor petrece bine și vor dansa până în zori de zi.

Balul anunțat pe 3 martie a. c. se ținu în acea sãrã. Pregãtirile grandioase fãcute din partea comitetului arangiator pentru acest bal românesc le fac onóre arangiatorilor, cari nu cruțarã nici ostenețã nici jertfe materiale, ca balul sã fie frumos și elegant. Comitetul arangiator a pus mare pond pe succesul moral al balului, și ostenețele sale n'au fost zãdarnice, pôte sã fie mulțamit, căci balul par cã în ciuda misantropilor, cãrora le tot ninge și plõã și atunci când e senin — a avut o reușitã strãlucitã nu numai moralã, ci și materialã. Reușita acestui bal de elitã, precum și ridicarea eleganței lui, se atribuie în mare parte patronesei balului, dõmnei Iulia Lazar nãsc. Peștean, soția dlui protopretor din Recaș Const. Lazar, pentru care alegere nu putem felicita din destul pe comitetul arangiator.

La 9 ore intrã în bal mult stimata dõmnã patronesã, o aparițiune elegantã, naltã și sveltã, o damã afabilã, cultã și plinã de farmec, care la intrare fu primitã de comitetul arangiator cu un buchet mare și frumos, și între sunetele muzicii militare, care intonã un marș românesc, fu condusã la locul de onóre sub un baldahin alcãtuit din covõre romãnești, în dosul cãruia erã arangiatã o pãdurițã de brazi ce dedea un aspect romantic salei întregi.

Dupã intrarea patronesei în sala cea mare iluminatã cu luminã electricã, nu mult și muzica civilã intonã fãlnicul și frumosul joc »Ardeleana.« Jocul s'a început prin președintele comitetului arangiator dl Nicolae Coșariu și dõmna patronesã, lângã cari se înșirarã apoi și celelalte pãrechi sprintene și frumoșe. Dupã finirea acestui joc muzica militarã intonã valsul cel nou compus din motive romãnești de cunoscutul compositor de piese romãnești dl K. R. Kárrász anume în onõrea acestui bal.

Cunoscõtorii de muzicã și esperții afirmã, cã valsul acesta este una din cele mai succese compozițiuni ale numitului domn compositor. A urmat apoi cadrulul »Alesandrina« de Brandner, compus în onõrea balului român din 1884. și jucat de 40 de pãrechi.

Tot așã cu voe și cu foc s'au jucat și celelalte jocuri romãne și neromãne, conform ordinei de dans.

Apropos! Fiind cã este vorba de ordinea de dans, fie-mi permis a aminti ceva și despre acest specimen. Ordinele de dans pentru dame gãtite la Viena sũnt și vor remãne un adevãrat suvenir de o frumsețe și eleganțã rarã, ele întrec și ordinele de dans dela balul »Regatta« arangiat aci în Timișoara de aristocrația din localitate și giur.

Ordinele de dans dela balul nostru au forma unei brațete aurite, pe care este scris »suvenir«, și de care atãrnã o monetã de argint anticã (Romanã) și o cãrticicã legatã în catifea roșie și albã, în care erau însemnate jocurile.

În ora de paușã s'a botezat valsul cel nou din partea dõmnei patronese, dându-i-se numele de: »Flori de primãverã.« Tot sub paușã s'a ridicat și unele toast — și anume: dl Schelegian preot și asesor const. a bineventat pe afabila dõmnã patronesã; dl

Coșariu președintele comitetului arangiator a mulțamit õspeților pentru spriginul cãlduros; dl Ardelean a toastat în sãnãtatea damelor și dl Const. Lazar a ridicat pocalul seu pentru õspeții neromãni.

Dupã paușã s'a continuat jocul pãnã în zori de zi tot animat și voios.

Multe din frumoșele noastre cetitóre vor fi curioșe sã șcie, cine a fost regina balului.

Ah, regina balului!

Decã n'aș fi eșit din șirul junilor, v'aș spune numele ei sub signatura »Hymen.« Dar ca totuș sã pot satisface în cãtva curioșitatea damelor care n'au participat la acẽsta petrecere romãnescã, o spun sus și tare, cã regina balului nostru a fost o domnișorã cu pãr castaniu, cu ochi negri ca murele, cu sprincene imbinete și cu o fațã albã ca zãpada, cu un cuvẽnt frumõsã ca un angeraș din cer — apoi ve mai spun și aceea cã cununa care înfrumsețã balul nostru de est an erã compusã tot din trandafiri unul mai frumos ca altul.

Nicolitã.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. Dl B. P. Hașdeu a cetit în intrunirea din sãmbãta trecutã a colaboratorilor »Revistei Noue« un studiu asupra »Mãnãstirii dela Curtea de Argeș,« care se va publicã în nr. viitor al revistei numite. — Dl Th. M. Stoensescu, autorul volumului de poezii »Nopti albe«, a publicat la București un nou volum, intitulat »Dile Negre.« — Dl Ioan Slavici, petrece la București, unde asistã la reprezentãțiunea dramei sale »Gaspar vodã.«

Impãrtășiri ethnologice din Ungaria. (Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn.) Dupã cum anunțãrãm an, sub acest titlu a început sã aparã la Budapesta un organ pentru ethnologia popõrelor Ungariei și ale țõrilor vecine, redactat și editat de profesorul dr. Anton Hermann în limba germanã. Broșura a douãce primim tocmai acuma, ne ofere diverse studii ethnologice, mitologice, istorice, poetice etc. asupra popõrelor conlocuitoare, pãnã și despre țigani. Partea relativã la romãni e fõrte sãracã; o notițã despre »Colindele« publicate de dl At. M. Marienescu, cãteva poezii poporale în original și 'n traducere, precum și un descãntec de deochiu reproduc în romãnește și 'n traducere, etã tot ce gãsim. Traducerile sũnt destul de bune; dar ortografia textului romãnesc e grozavã. Nu șcim cum vor ceti strãinii, cari nu șciu romãnește, aceste poezii; șcim inse cã romãni abia-și vor recunõșce limba 'n astfel de haine. Drept specimen ingrozitor, etã o doinã dela Capãlnaș, observãnd cã nu putem face esact reproducțiunea, fiindcã în tipografie n'avem tõte semnele necesarie, de exemplu: accent asupra lui *n*, semilunã asupra lui *s*, accent asupra lui *z* și *d*; credem inse cã și așã defectuos va fi destul de monstruos:

Fã Dãmnã serju hãrt'ijã,
Si luna kãncãlãrijã,
Si sãrilã domn sã skriã,
Nis jel nu pãt'ã skrija
Kãt'-es la inima mja.
Plãnze inimãra 'n minã,
Ka 'n kopilu dã tri zëlã,
Dar si 'n ãla maj ãnsatã,
Dar ãn minã nis odatã.
Dar fi drumu dã hãrt'ijã,
C-as fi dragã numa cijã,
Si-j drumu dã jarbã verdã,
Jo mis dragã kuj mã vedã.

Nu-i așa, iubite cetitor, că nu-ți vine a crede, că aceste șire sunt românești?! Și cu toate acestea e așa. Etă cum deslegăm noi enigma:

Fă Dōmne ceru hârtie
Și luna cancelărie
Și sōrele domn să scrie,
Nici el nu pōte scria
Căte-s la inima mea
Plānge inimiōra 'n mine,
Ca copilu de trei zile;
Dar și 'n āla mai incētă,
Dar in mine nici odată,
De-ar fi drumu de hârtie,
Ț-aș fi dragă numai ție,
Și-i drumu de erbă verde,
Io mi-s dragă cui me vede.

Nu șcim ce vrē redacțiunea cu acesta secatură ortografică; decă inse tinde a ne face și noue romānilor vr'un serviciu, inceteze cu sistemul acesta absurd. Vedem cu plăcere, că teextul românesc al unei balade (Ana Ardeleana) se reproduce cu ortografie cum se cōde; de ce nu se pot publică toate astfel?!

Diaristic. *La Craiova* au apărut de odată doue diare, firește, amēdoue politice: unul se numește »Olenia«, celalalt »Apēraea.«

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. *Fântāna Blandusiei* s'a jucat de curēnd și 'n tearul din Bērlad: publicul a fost mulțāmit cu incercarea trupei. — *Di C. Georgescu*, despre care vorbirām mai de multe ori in cōlōnele foii nōstre, a cāntat și la Arad in cercuri private.

Teatru Național din Bucureșol. »Gaspar vodă«, drama dlui Slavici, după ce a stat trei ani de zile in cartōnele direcțiunii, in sfērșit s'a pus in repetiție, dar fiind că dl Nottara n'a voit să jōce rolul evreului Baruch, acesta s'a dat dlui Petrescu. Piesa se va jucă zilele acestea; ba pe cānd aceste șire vor eși, dōră s'a și jucat. După piesa asēsta se va pune in studiu »Briganđii« lui Schiller, in beneficiul dlui Nottara, apoi Maria Stuart, asemenea de Schiller in beneficiul dnei Nottara. Acesta va fi al patrāle beneficiu, dar din patru nici unul nu este cu piesă romānescă. Un ce caracteristic pentru actuala stare a Teatrului Național din Bucureșci. Ni se scrie, că după aceea erăș va urmā o piesă originală nouă. De necrețut. Dar vom vedē. »Gaspar vodă« s'a jucat intēia oră duminēcă, marți s'a dat a doua oră.

Teatru romāneso in Oravița. Reuniunea romānă de cāntări din Oravița a dat eri sâmbătā la 17 martie n. o represintāțiune teatrală in sala otelului »Corōna Ungariei.« Cu asta ocaziune s'a jucat un vodevil comic original, de un autor anonim, musica de A. Dorn și alți compositori. Dirigent Francisc Zech. Titlul vodevilului e »Nașā Trina«, persōnele: Trina Bostan, dșōra Cornelia Pocean: o protopopēsă vėduvā, dna Nisz-Paleu; Mariōra și Ana, nepōtele ei, eșite din pension, dșōra Iuliana Dragoescu și dșōra Elisabeta Purgar; Iconia fatā crescutā in casa Trinei, dșōra Marița Miletici: dr. Retezat, medicul satului, dl I. Popa; Crăciun, dirigentul corului de plugari, dl Sv. Purgar; Martin, strājanul satului, dl G. Jian. Săteni. Cor de plugari. Acțiunea se petrece intr'un sat lāngā Oravița, in zilele nōstre. După producțiune urmā bal mascat costumat.

Concertul din Cluș, pe care-l anunțārām, a reeșit fōrte bine. Orchestrul a eșcutat uvertura »Stefan cel mare« de dl Iacob Mureșan; dșōrele Ana și Sidonia Pop (violină și pian) au escelat și de astadatā; er dșōra Irina Antal a incāntat pe toți cu vocea sa

frumōsă După concert urmā bal. A luat parte un public mai mare, decāt in anii precedenți.

Concert și teatru 'n Betlōn. In sēra de 4 martie n. comitetul bisericesc-școlar din Betlōn a arāngiat o seratā declamatorică-musicală. Intēiu invētātorul Ioan Diugan a represintat in costum de soldat pe »Șoldan vitēzul« de Alecsandri, apoi tot dsa a jucat pe »Jupānul Hirș« care a produs efect mare. După acea corul diletanților a cāntat: Trei color, Adio și Romānul. Petrecerea s'a incheiat cu un bal, la care luārā parte dnele Pușcariu, Iosefina Pop n. Walter, Flōrea Moldovan n. Cărcu, Maria Mircea, Ludovica Rocnean, Susana Diugan, și dșōrele Otilia Pușcariu, Cristina Pop, Ludovica Morar, Rafila Beudean și altele.

Coruri vocale din popor. *Corul gr. or. din Vardie* a dat in duminēca trecūtā un concert cu represintāțiune teatrală: s'a cāntat: »Erna« cuvintele de Xenopol, musica de C. Porumbescu, Cāntec bachanal de Vorobchievici, Hora Severinului de Porumbescu, Junimea parisiană și Marșul cāntăreților, de Adam. Apoi s'a jucat piesa »Testamentul«, după care a urmat dansul. — *Corul din Banat-Comloș* a arāngiat la 14 martie n. un concert, cu care ocaziune s'a cāntat: Dīua triumfală de Humpel, Doină doiniță de Vorobchievici, Hora Sinaei de Ventura, Gemut-am secoli de Czegka și Marșul cāntăreților; dșōra I. Iancovici a declamat poesia »O diminēțā pe cāmpie« de P. Dulfu, er dl N. Dragoescu a dīs monologul »Șoldan vitēzul« de Alecsandri. — *Corul din Jebel* a dat la 10 martie un concert, cāntānd: Salutarea patriei, Dīua triumfală, Junimea parisiană, Marșul cāntăreților; coristul I. Popa a declamat poesia »Moș Martin« de Iulian Grozescu, er coristul Ion Rasu a declamat poesia »Flōrea lui Petac« asemenea de Iulian Grozescu. — *Corul din Cacova*, de lāngā Oravița, va da acolo astāđi duminēcă la 6/18 martie un concert. Se va cāntā: Marșul cāntăreților de C. G. Porumbescu, Hai in horā de G. Dima, El R'baa de E. Mandiceschi, Fântānā cu trei izvōre de G. Dima, Erna de C. G. Porumbescu, Imn festiv de G. Dima (cuvintele de Z. Boiu). Coristul Pau Tamaș va declamā »Fericirea in mormēnt« și corista Carolina Merșā va declamā poesia »Cāntecul Măriorei.«

Teatru din Iași, care a ars de curēnd, nu se va restaurā in locul acela, ci se va construi un teatru provisor pe piața primăriei și anume in colțul stradelor Golia și Dancu. Guvernul a promis 200,000 lei pentru teatru, ceea ce a produs o viuā impresiune la Iași.

CE E NOU?

Șciri personale. *Maj. Sa regele* a dāruiit bisericei gr. or. din Beregșeu 100 fl. er bisericei gr. or. din Maladea 100 fl. — *Dna Iouana Bălos* din Abrud a dāruiit 50 fl. Reuniunii femeilor romāne din Abrud și impregiurime. — *Di Ionescu-Gion* a vorbit duminēcă la Ateneul Romān din Bucureșci despre »Entusiasmul in trecuta generațiune.«

Hymen. *Dșōra Alecsandru Popovici*, fiica dlui Stefan Popovici, preot gr. or. in Otlaca, la 28 februarie s'a cununat cu dl Ivan Rōzsa, șeful garei de acolo. — *Di Enache Miclāu*, cāpitan c. r. in pensiune, s'a cununat cu dșōra Maria Bogoevici in Mehadia. — *Di Ioan Tacaciu*, cancelist magistratual și secretar al băncii de credit și anticipațiuni »Hațegana«, s'a fīdanțat cu dșōra Susana Popescu, fiica domnului Teodor Popescu, proprietar in Hațeg.

Petrecere la Șiclāu. In comuna Șiclāu, comitatul Arad, la inițiativa preotului Grigorie Mladin și a

inteligienței de acolo, s'a înființat de curând un cor vocal, care a dat la 28 februarie v. un concert cu dans în localitatea școlii, pe care îl signalarăm în nr. trecut. Acuma ni se scrie, că concertul și balul au reușit bine. La succes a contribuit și dl George Dudulescu, absolvent de teologie, care a declamat cu sentiment o poezie. Dansul a ținut până dimineața. Au luat parte dăminele: Codrean, Popovici din Șiclău, Beleș din Șimand, Popovici din Otlaca, Serb din Chitighaz, Popovici din Ciaba în costum național, Ciorgariu din Sinitea, Popovici din Giula, v. d. Poliș din Șiclău, Popescu din Nădab, Doboș din Nădab, Zeldeșan din Șiclău, Stana din Șimand, Cefan din Nădab, Balint din Sinitea, Rusu, Capra, Murgu din Șiclău și dșorele Terenția Codrean, Octavia și Valeria Popovici, Rosa Beleș, Alesandra și Silvia Popovici, Hermina Besan, Maria Popovici, Catița Codrean, Florița Goldiș, Iulia Zeldeșan, Iulia Balint, Lucreția Rusu, Catița Murgu și Adriana Codrean.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a ținut adunarea sa generală în 12 martie n. Presidenta, dna Maria Cosma, fiind indispusă, adunarea a fost deschisă și condusă de dna Ioana Bădila. Secretarul reuniunii, dl dr. Oct. Russu, a citit raportul comitetului: din acesta vedem, că școla reuniunii e cercetată de 29 eleve. Fondul neatcabil se urcă la 3126 fl. 24 cr., er cel disponibil e 4901 fl. 39 cr. Numarul membrilor e 231. În sfârșit dl Romul Petric, cassarul reuniunii, a citit rațioînii pe 1887 și bilanțul pe 1888, care s'a aprobat.

Carneval. Balul curții în București s'a ținut joi s'era, în săptămâna precedentă, și a fost strălucit. Regele și regina au convorbit cu oșpeții mai de frunte până după miezul nopții. Dansul a ținut până spre ziua. — *La Sibiu* Corul reuniunii sodalilor români a arangiat la 10 martie n. o petrecere colegială; vinitul curat a fost destinat pentru formarea unui fond al corului vocal. — *La Petroșeni* s'a ținut în 4 martie n. un bal în folosul școlii gr. or., care a reușit bine; în pauză de ce tineri au jucat în costum național Călușerul și Bătuta — *Balul din Brad*, ținut la 13 martie n., a avut un succes frumos, căci s'a intrunit totă inteligența română din ținutul acesta, precum și alții. — *Balul din Zernești*, dat de Reuniunea femeilor române de acolo, în frunte cu dna Maria Garoi n. Mețian, a avut un succes frumos, luând parte totă inteligența de acolo și din împrejurime; vinitul curat a fost 41 fl. 95 cr.

Oglinda lumii. Mărtea împăratului *Vilhelm* a atras atențiunea lumii întregi. Principele Bismark a anunțat cu lacrimi în ochi adunării imperiale evenimentul trist. Conform succesiunii tronului, urmăca împărat moștenitorul, cu numele Frideric III. Densul, bolnav de mărte, a plecat a doua zi din San-Remo, să ocupe tronul. Călătorie grozavă. Pe cale, în Italia, noul împărat s'a întâlnit cu regele Italiei cu care a vorbit numai prin scrisore, căci nu pôte să vorbească. Regele Umberto s'a depărtat foarte emoționat. Ministerul german, în frunte cu cancelarul Bismark, a întimpinat pe noul împărat la Lipsca. A fost o scenă zdrobitoare. Impăratul a îmbrătoșat și sărutat pe Bismark de trei ori; er acesta i-a sărutat mâna. Cortegiul a sosit duminică noaptea la Berlin. Într'acestea s'a luat dispozițiuni pentru înmormântare. Catafalcul s'a așezat în catedrală. În mormântarea s'a făcut alaltăeri vineri, în presența a câteva sute de mii de omeni. Impărații Austriei, Rusiei, regina Angliei, regele Italiei au fost representați prin moștenitorii de tron. Regele și regina României au asistat în persoană. Așa îngropăciune încă n'a vădut Berlinul. Impăratul Frideric III

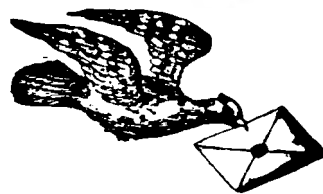
a emis o proclamațiune către popor, prin care i anunță că a ocupat tronul. — *Crisa ministerială din România* s'a încheiat: principele Dumitru Ghica, neputend să formeze cabinet, regele însărcină de nou pe I. C. Brătian cu formarea noului cabinet, acesta se constituie astfel: I. C. Brătian președinte al cabinetului și la răsboiu: Sturdza finance, Pherekyde esterne, Nacu culte și interne, Aurelian lucrări publice, Gane comerțului și Giani justiția.

Institute de credit. *Timișana* din Timișoara ș-a ținut adunarea generală la 12 martie n. sub presiul directorului Emanuil Ungurian. Cassar definitiv s'a ales dl Ioan Miculescu, er dividenda s'a statorit cu trei fl. de acțiune, adecă 6%. În comitetul direcțiunii s'a ales dnii Constantin Radulescu, Emanuil Ungurian, Constantin Maniu, Alesandru Crăciunescu, Teodor Sandu și Ilie Trăila, er în comitetul de supraveghiere dl Ioan Suciu. — *Furnica* din Făgăraș va ține adunarea sa generală la 16 aprilie n. la 10 ore înainte de miezăzi. Profitul curat al anului trecut este 6,346 fl. 44 cr. — *Bistrițana*, care s'a înființat de curând la Bistrița, ș-a început activitatea la 3 martie. — *Aurora* din Năsăud va ține adunarea sa generală în 1 aprilie; decă atunci, din lipsa membrilor, nu s'ar puté ține, a doua adunare generală se convocă pe 15 aprilie n.

Șolri scurte. *Processul de pressa al Gazetei*, care avea să se hotărăscă la 14 l. c. înainte iuriiului din Cluș, s'a amănat pe 21 l. c. căci înterumpându-se comunicațiunea pe calea ferată, inculpații dnii dr. Aurel Mureșan și Stefan Bobancu n'au putut să vină la Cluș. — *Reuniunea încetătorilor gr. or. din protopopiatul Cohalm* va ține adunarea sa generală la 22 martie în Cohalm, sub presiul dlui Nicolae D. Mircea. — *Riurile* au esundat în săptămâna trecută mai în tôte părțile țării, căci ghiața netopită le-a umflat.

Necrológe. *Toma Vlădărean*, un bătrân de 115 ani, a murit zilele trecute la Brașov; încă în viață a îngriț de înmormântarea sa, cumpărând coșciugul și hainele trebuitoare, ba plătind și preotului ștola cuviinciosă. — *Partenie Moldovan*, profesor în Blaș, a încetat din viață.

Poșta Redacțiunii.

Ei. Am mai vădut-o. Nici acuma nu e mai bună decât atunci Care va să ăică, nu o putem întrebuița.

Nu-mi cântați de veselie și celelalte nu sânt potrivite pentru fôia noastră. Încercă aiurea, unde s'a mai publicat lucrări respinse de noi.

Dlul I. N. R. Scrisôrea ne-a produs bucurie. Aceste vor urmă pe rând. Așteptăm și novela Nici vorbă de compt. Ceea ce ați reclamat, a și apărut în nr. 46 de an.

Dnei M. P. n. C. în C. Ve mulțămim și ve rugăm să ne trimiteti și de altă-dată asemenea notițe.

Dșorei L. M. Cine e autorul?

Călindarul săptămânei.

Diaua s'ept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminea lăsat de brânză	Ev. dela Matei c. 6, st. 14, gl. 8, a inv. 8.	
Duminea	6 SS. 42 Mar. d. Amor	18 Alesandru
Luni	7 Mart. Vasile și Efre	19 Iosif
Mărți	8 Par. Teofilact	20 Hubert
Mercuri	9 † SS. 40 Muc. d. Sebas.	21 Benedict
Joi	10 Mart. Condrat	22 Rafail
Vineri	11 Par. Solronie	23 Eberhardt
Sămbătă	12 Cuv. Teofan	24 Gavril

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hôgel în Oradea-mare.